

Банківська гарантія в міжнародних розрахунках

Правові основи, принципи дії та види зобов'язань

План лекції



1. Правові основи

Загальні принципи, історія та законодавче регулювання банківських гарантій.



2. Поручительство

Класична форма забезпечення зобов'язань та її відмінності від гарантії.



3. Платіжне зобов'язання

Механізм абстрактного зобов'язання та використання гарантій на практиці.

Сутність банківської гарантії

Банківська гарантія — це зобов'язання банку сплатити грошову суму у разі невиконання контрагентом умов контракту.

Історія: Набули поширення у 70-ті роки (торгівля з Близьким Сходом). Проблема: продавцеві важко оцінити платоспроможність покупця, а покупцеві — надійність продавця.

Основна функція: Забезпечення виконання зобов'язань та захист від ризиків.

600 × 400

Головні ознаки гарантії



Незалежність

Діє незалежно від основного контракту.



На першу вимогу

Платіж здійснюється "on demand".



Документальність

Банк перевіряє лише документи, а не факти.



Абстрактність

Зобов'язання відокремлене від правовідносин сторін.

Правове регулювання

Міжнародний рівень

-  **URDG 758** (Uniform Rules for Demand Guarantees, 2010) — основний документ ICC.
-  Замінили старі правила URDG 458 та правила 1978 року.
-  Використовуються більшістю світових банків.

Законодавство України

-  Цивільний кодекс (ст. 560–569) та Господарський кодекс.
-  Закон «Про публічні закупівлі» (тендери).
-  Постанова НБУ № 639 (порядок операцій).

Сторони гарантійної операції



Принципал

Наказодавець (боржник/продавець).
Уповноважує банк надати гарантію та
інструкції.



Банк-Гарант

Банк принципала. Виставляє гарантію і
бере на себе зобов'язання платежу.



Бенефіціар

Особа, на користь якої виставлена гарантія
(кредитор/покупець).

У разі авізування додається четверта сторона — Авізуючий банк.

Механізм дії гарантії

- ✔ **Легітимація:** Гарантія свідчить про спроможність принципала виконати роботу (банк перевіряє репутацію клієнта).
- ↗ **Мотивація:** Загроза втрати суми стимулює принципала виконати зобов'язання, навіть якщо інтерес згас.
- 🛡 **Компенсація:** У разі порушення, бенефіціар отримує кошти, компенсуючи фінансові втрати.

600 × 400

Види гарантій: Прямі та Непрямі

Пряма гарантія

Банк-гарант видає гарантію безпосередньо бенефіціару.

Мінус: Бенефіціару важко перевірити автентичність іноземної гарантії без свого банку.

Непряма гарантія

Участь 4-х сторін. Банк експортера просить місцевий банк бенефіціара виставити гарантію під свою контргарантію.

Плюс: Більш надійно для бенефіціара, але дорожче і повільніше.

Класична форма забезпечення, де поручитель бере відповідальність за виконання боржником зобов'язання.

Ключова відмінність — Акцесорність:

Якщо контракт недійсний — поручительство теж недійсне (на відміну від гарантії).

600 × 400

Платіжне зобов'язання

"Спочатку платити, потім судитися"

Платіжне зобов'язання створює **не-акцесорне, абстрактне** право бенефіціара.

Гарант перевіряє лише формальну відповідність документів. Він **НЕ** перевіряє, чи дійсно товар поставлено або роботу виконано.

Це звільняє бенефіціара від ризику процесуальних заперечень з боку боржника.

600 × 400

Процес видачі гарантії

Це "робота на замовлення", що вимагає таких документів:



Доручення на видачу гарантії та зобов'язання.



Проект гарантії (рідною та іноземною мовами).



Копія контракту, що обґрунтовує необхідність.

Гарантія зазвичай складається у 4-х примірниках (бенефіціар, клієнт, договірний відділ, досьє).

Використання гарантії

Правомірне

Проста письмова заява бенефіціара про порушення зобов'язань. Банк платить негайно, якщо вимога відповідає умовам гарантії.

Банк потім списує кошти з рахунку принципала (на основі реверсу).

Неправомірне

Необґрунтована вимога платежу (шахрайство). Банк може відмовити лише за наявності очевидних доказів протизаконності.

Принципалу часто доводиться йти довгим судовим шляхом для повернення грошей.

Дякую за увагу!

Запитання та обговорення теми